СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 168. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, вівторок, 28-го серпня 1945. No. 168. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, August 28, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

АРМІЯ ВДОВОЛИТЬСЯ 50 ТИСЯЧАМИ РЕКРУТІВ МІСЯЧНО

Безогляду на це, чи Японія буде окупована мирно чи ні, команда армії домагається по 50,000 нових рекрутів місячно. Це оприлюднив директор Поборової Служби ґенерал майор Луїс Б. Герші. Він каже, що на вересень треба буде ще дібрати 63,000, і аж опісля прийде черга на 50,000. Заки Японія почала здаватися, армія набирала по 80,000 рекрута місячно. Армія остерігає населення перед неоправданими надіями, що тільки рекрута не буте потрібно. Можна буде набирати менше лише тоді, коли багато молоді буде голоситися добровільно до служби в окупаційній армії.

ГУРАҐАН ВДАРИВ У ПОБЕРЕЖЖА ТЕКСАСУ.

Із Корпус Крісті в Тексасі наспіли вісти, що там вдарив з моря гураґан із скорістю 110 миль на годину в неділю 26. серпня. Гураґан пігнав дальше на північ по суші, а метеорольоґічні стації остерегли населення заздалегідь перед небеспекою. Досі нема ще звідомлень про шкоди внаслідок буревію.

„СТАЛЕВА ФОРМУЛА" МЕРТВА У СТАЛЕВОМУ ПРОМИСЛІ.

З Питсбурґа наспіли вісти, що підприємства продукції сталі в цілій околиці поробили підготову до негайної мирної продукції. Тому, що в воєнному часі цивільні сталеві вироби майже цілковито були заборонені, сталевий промисл буде діяльний понад всяке сподівання.

Водночас робітничі юнії розпочали аґітацію за піднесення плати. Не зважаючи на те, що ще не знесена урядово так звана „Мала сталева формула", якою ще на початку війни застережено, що робітники не будуть домагатися підвишки плати, ця „формула вважається вже мертвою", як про це висловився Филип Морей, предсідник юнії Юнайтед Стіл Воркерс і Конґресу Промислових Орґанізацій (СІЮ).

ПРЕДСТАВНИКИ 50 НАЦІЙ НА БОГОСЛУЖЕННЮ.

У старинній Церкві Христа у Філядельфії відбулося благодарственне богослуження з виловом подяки Всевишньому за приняття світового чартеру миру й забеспеки. У богослуженню взяли участь представники тих 50 націй, що то їх земляки підписали чартер Обєднаних Держав на конференції у Сан Франсиско. Проповідь виголосив д-р О. Фредерик Нолде, який брав участь іменем Федеральної Ради Церков у конференції.

НЕ ХОЧЕ ДАТИ ДОПОМОГИ ЯК НЕ БУДЕ СВОБОДИ.

Конґресмен Кларенс Дж. Бравн з Огайо, зголосив внесок, щоб не дати допомоги з фондів УНРРА таким краям, котрі відмовляються признати у себе свободу преси. Внесок ставить Бравн з цієї нагоди, що саме тепер мають в конґресі голосувати над признанням для УНРРА нових біліон долярів для її праці в Европі. Крім цього Бравн домагається перевірки, на скільки УНРРВ оправдала надії, на що покладані. Бравн толкував своє домагання свободи преси в такий спосіб, що лише через свобідну пресу можна слідити, чи фонди бувають якслід уживані. Через свобідні ґазетні звідомлення можна теж поінформувати належно американський конґрес і публику про працю УНРРА. Інші члени конґресу приватно говорять між собою, щоб відмовити допомогу з УНРРА для цих країв, які не приймуть засад Чотирьох Свобід з Атлантійського Чартеру.

ЗАПОВІДАЮТЬ РОЗДАЧУ ВБРАННЯ ЩЕ ПЕРЕД ЗИМОЮ.

Рой Ф. Гендриксон, урядуючий ґенеральний директор Юнайтед Нейшенс Реліф енд Рігабілітейшен у Вашинґтоні оприлюднює вістку, що зібране в Америці вбрання буде розділене ще в час для тих европейських мешканців, що опинилися в нужді. Убрання мають доставити теж і для людей на Далекому Сході. Досі зібрано в складницях 72,981,165 фунтів убрань, а з них приготовано до висилки („забальовано") 56,393,093 фунтів. До пересилки передано вже 40,-170,321 фунтів перед вереснем. У звіті згадується різні краї, до яких переслано вбрання. Між ними є Польща з 1,750,000 фунтів, а про Советів не згадано.

НЕГОДУЮТЬ НА ПРИЗВИЩА.

У Дітройті вчасі війни зросло число робітничого населення внаслідок великого запотребування. Тепер багато з прибувших робітників виїздить з міста до своїх околиць, головно в південні стейти. Постійні дітройтські робітники винайшли змісця призвища на них, а це „гилбили", а поворотці на це дуже негодують, закидаючи їм брак робітничої солідарности.

Небеспечні німецькі винаходи попали ще вчас в руки Аліянтів

Водночас у Вашинґтоні і в Лондоні оприлюднено драматичну історію перегонів між німецькими й аліянтськими науковцями, щоб чимскорше викінчити страшні винаходи. Колиб аліянтські війська не були вчас перемогли Німеччини, німці булиб викінчили такі стрільна, які могли знищити навіть Америку. Влада в Вашинґтоні оприлюднює, що німці вже мали на викінченню ракету із смертоносними стрільнами, яка впродовж 17 мінут могла перелетіти океан. Ці винаходи такі небувалі, що, як подає Бюро Военних Інформацій, вони роблять старими і задавненими американські технічні способи. Недокінчені німцями винаходи мала Америка використати у війні проти Японії, колиб вона не була здалася.

Коли американська та британська армія попала на слід тих винаходів, негайно призначили до армії знавців, які мали за завдання висліджувати ті німецькі винаходи і їх приноровлювати до американсько-англійських потреб.

ФРАНЦІЯ НА ОДНІМ ШЛЯХУ З АМЕРИКОЮ

З нагоди покінчення конференцій голови тимчасового французького уряду, ґен. Чарлза де Ґола з урядом у Вашинґтоні оповіщено спільний комунікат з підписом президента Трумана і ґен. де Ґола. У ньому сказано, що розови виказали, „фундаментальну згідність" між Францією й Злученими Державами і що оба краї згодилися на „ще більшу співпрацю" в будучности. Високі французькі урядовці називають відвідини де Ґола зворотною точкою у французькій закордонній політиці, бо вона тепер рішучо звертається до Західних Держав. Інші коментарі кажуть, що Франція буде відтепер домінуючою державою в західній Европі.

ЗАГОСТРЕННЯ ВІДНОСИН З АРҐЕНТИНОЮ

Президент Труман приняв резиґнацію Нілсона А. Ракефелера зі становища асистента секретаря стейту і на його місце іменував Спруйла Брейдена, дотеперішнього амбасадора до Арґентини. Проти Брейдера розкинули прихильники уряду в місті Буенос Айрес летючки з негодуванням на його неприхильність до арґентинського уряду, але за кілька день вчасі вуличних демонстранцій, йому зробила публика овацію. Брейден буде мати тепер спеціяльний обовязок займатися справами Латинської Америки, а на його місце Злучені Держави не посилають покищо ніякого амсабадора.

Герої Батаану, будучи в японськім полоні, не чули за Трумана чи Айзенгавера

До міста Куньмінґу в Китаю привезено з Манджурії американських вояків, геройчних борців на Батаані на Филипинах і острові Вейк, що попали в японський полон. Вони були приміщені в таборах для полонених в Манджурії. Всі вони дуже мізерні й терплять на різні недомагання, а деякі попали в сухоти. До упадку Сталінграду ще діставали ґазети, а потім ні, бо від того часу японці перестали бути „великодушними", відчуваючи, що війна програна. Тому і нічого не знали, що президентом став Гері Труман, ґен. Айзенгавер начальним командантом, а то взагалі нічого про такі особи не чули. Казали, що японці над ними не знущались, а тільки гостро карали тих, що пробували втікати. Бувало, що китайсько-японські співпрацівники помагали полоненим втікати, щоб потім їх видати японцям і дістати нагороду міліон „лялькових" долярів, себто окупаційних. По Потсдамській Конференції японці зачали з ними обходитись дуже добре і казали, що „американці й японці це найліпші приятелі", а як переходили вулицями Мукдену, то японці оплескували їх.

КИТАЙСЬКІ КОМУНІСТИ НІБИ НЕ ДІСТАВАТИМУТЬ БІЛЬШЕ ДОПОМОГИ

З Чунґкінґу доносять, що Совети заключили з китайським урядом Чянґ Кай Шека договір на час 30 років, яким Москва зобовязалася шанувати ненарушимість китайської території й не мішатись у внутрішні справи Китаю. У Вашинґтоні це вияснюють так, що непорозуміння між китайським урядом в Чунґкінґ і китайським комуністичним урядом, Москва вважає „внутрішньою справою Китаю", бо таке мав заявити Вячеслав Молотов, советський комісар заграничних справ, американському амбасадорови для Китаю, як теж китайському прем'єрови Т. В. Сунґови. За це, як кажеться далі, Китай мусів дати окуп і поділитись владою в Азії. І так: пристань Дайрен стане вільним портом; Порт Артур буде в спільнім посіданню, значить, що буде теж і советською морською базою; Манджурія має відійти до Китаю, але Східно-китайська та полудневo-манджурська залізниці будуть під спільним советсько-китайським зарядом; у Внутрішній Монґолії має відбутись плебісцит і якщо він заявиться за незалежність, то Совети мають це визнати. Вислід того договору має бути наразі такий, що провідник комуністичного уряду в Китаю, Мао Тсе-тунґ, згодився прибути до Чунґкінґ на переговори з Чянґ Кай Шеком, на що передше не годився.

ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД „ЯПОНСЬКИМИ МАХІНАЦІЯМИ"

Московська „Правда" взиває Аліянтів не дуже довіряти японській покірній поставі. Каже, що це „фальш", що змагає до того самого, до чого змагали німецькі ґенерали в 1918 році, себто до підготовки відплати за прогру.

ІЛЮМІНАЦІЯ ПЕРЛ ГАРБОРУ.—Де як де, але в Перл Гарбор, що перший відчув японський підступ і війну з Японією, було природним, коли там святкували надзвичайно урочисто японську безумовну здачу. Ціла пристань була в кольорових огнях, що їх випускали воєнні кораблі на знак радости з перемоги.

ТАЙФУН ОПІЗНИВ ОКУПАЦІЮ ЯПОНІЇ НА 48 ГОДИН

Перші американські війська, що мали висісти на беріг Японії з літаків у неділю, прибудуть у вівторок, заповідає головна кватира ґен. Доґлеса МекАртура, начального команданта аліянтських окупаційних військ. Опізнення спричинили буревії. Тайфун захопив японські острови кількома наворотами, так, що не могли долетіти начас ні літаки, ні доплисти кораблі. Таким чином зістала теж відложена формальна церемонія здачі Японії, що наступить допера в четвер, на панцирнику Мізурі.

ЯПОНСЬКІ ЕМІСАРІ НА „МІЗУРІ".

З японського кружляка перебрано на американський корабель 21 японських емісарів, що зістали перевезені до американського панцирника „Мізурі" 45,-000 тон містоти. Вони мають помагати при започаткованню окупації. Між ними є два військові висланники, 13 пільотів, що помагатимуть ввести американську фльоту в Токійо Бей, та шість перекладачів.

ВЕЛИКА ФЛЬОТА БІЛЯ САМОЇ ЯПОНІЇ.

В Саґамі Бей є вже зібрана величезна американська армада з панцирників та інших военних кораблів, включно з „Мізурі", який відпливе в супроводі пятьох панцирників до Токійо Бей, де Японія підпише офіційно документ безумовної здачі.

АМЕРИКАНЦІ В КОРЕЇ Й КІЮШУ.

Ґен. МекАртур зарядив частинну окупацію Кореї американськими військами, що вже сталося. Американські кораблі ввійшли теж в Каґешіма Бей, а війська, що там находяться, призначені для окупації Кіюшу, одного з головних островів властивої Японії. Теж заняті деякі міста на побережах Китаю. Між іншим мають бути вже американці й в Шанґаю. Це означалоб, що ціла морська і прибережна територія, що є поблизу Кореї й Кіюшу є контрольована американськими збройними силами.

СОВЄТИ ЗАЙМАЮТЬ КУРИЛІ.

Советські звідомлення подають про заняття советськими військами трьох дальших Курильських островів, що були в посіданню Японії.

ЩОДЕННІ НАПІМНЕННЯ.

Японська преса і радіо напоминають весь час японське населення, щоби поводилось супроти окупаційної армії прикладно і не виявляло ніякого знаку ворожости.

ЯК БУДЕ З „БРАТАННЯМ" В ЯПОНІЇ?

Ось те питання було обговорюване вояками на Окінаві, на Пацифіку, бо воно стане за кілька днів актуальним, як американські вояки зачнуть окупацію Японії. З різної дискусії виходить, що з тим питанням є таке саме, як було з подібним питанням в Німеччині. Одні є за те, щоб не видавати ніяких приказів проти братання з населенням, бо то хіба прискорить братання, а інші були за гострі методи. Ті останні це ті, що зазнали від японців багато лиха, чи втратили в боях з ними своїх братів чи приятелів. Теж поділені думки і військової газети „Стар енд Страйпс". Та той, що має рішальний голос у таких справах, себто ґен. МекАртур, ще не сказав про це нічого.

ЯПОНСЬКІ ДУШОГУБСТВА ЗБІЛЬШАЮТЬСЯ.

Японське радіо далі передає про нові душогубства, що його поповнюють многі японці перед цісарською палатою в Токійо, не могучи перенести японської прогри та того, що чужинці будуть займати їхню землю. Теж толкується далі американцям, щоб тому не дивувалися, бо таке є в звичаю японців, хоч це важко зрозуміти іншим народам.

ЯПОНІЯ І ХРИСТІЯНСТВО.

У Ватикані того погляду, що християнство може поширитись у Японії, якщо американські окупаційні сили будуть добре поводитись з японським населенням. В Японії було до війни понад 400 католицьких місіонарів. Ватикан був з Японією в добрих відносинах, а Католицька Церква дістала такі самі права як Будизм і Шінто. Замітне, що місіонар О. Петрик Бирн говорив через радіо з Токійо про окупацію, заповідаючи, що населення точно виконає прикази цісаря і буде поводитись коректно супроти американців. Коби тільки, говорив місіонар, американці не давали японцям відчути, що вони переможені через те, що були боягузами і не хотіли боротись. Бо так є, каже місіонар, що японському війську лекше булоб битись до останка і загинути, як повинуватись цісареви і складати зброю, а проте вони слухають.

ВТРАТА В СУБМАРИНАХ.

Злучені Держави втратили у цій війні 52 субмарини. Зате фльота з понад 200 субмарин затопила 1, 187 ворожих кораблів, в тому 146 бойових.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

НАХАБСТВО, І ТО ЩЕ ЯКЕ!

Війна в Европі скінчилась і Злучені Держави та Британія беруться до мирного упорядкування відносин принаймні в деяких визволених ними краях, і згідно хоч з деякими проголошеними давніше засадами. До тих засад належало, як відомо, уможливлення визволеним краям відбути на демократичний лад вибори, щоб дати тим робом населенню нагоду вибрати свобідним голосованням таку владу, яка йому до вподоби. Це мало відноситись особливо до таких країв як Польща, а далі Румунія, Болгарія, Греція і т. п., а як нам відомо, то в многих з тих країв існує тепер большевицька диктатура, що, як от в Югославії, фіґурує під маскою „демократичної влади".

Замітне тут те, що большевицька пропаґанда теж заповідала „демократичні" вибори в такий самий спосіб, як це заповідувано в Америці чи Англії. Та допера тепер маємо нагоду пізнати, яке є офіційне совєтське розуміння „демократичних виборів". Американська та британська демократія писали сотні разів, як вони розуміють демократичні вибори. Отже вони мали би бути дійсно вільними і тайними, а не виборами, переведеними при допомозі поліції й терору, та з виборчим списком, виготовленим згори. В Америці й Англії постійно зазначували, що такі вибори мусять в теперішних обставинах відбуватись під контролею Аліянтів, під чим не треба розуміти якусь збройну інтервенцію чи охорону, а тільки необмежену ніким можливість бути безпартійним обсерватором, щоб таким способом пізнати, чи вибори є дійсно вільні. Ось такими обсерваторами, і то головно через своїх кореспондентів, хочуть бути Аліянти при виборах в Греції. Та як бачимо Совєти на це не годяться, а московський часопис „Ізвєстія" виписав купу „арґументів", чому саме.

Читаючи ті „арґументи", не знати, чому більше дивуватись: совєтському нахабству, чи совєтському цинізмови. Мабуть це таки нахабство, бо цього способу Совєти так часто вживали досі у своїй політичній грі з неаби яким успіхом, що пробують того самого ще й тим разом. Отже вони тепер повчають Америку й Англію, що треба розуміти під демократією, та як її треба шанувати. Та що не можна вмішуватись у внутрішні справи „незалежних країв", бо вони повинні мати право встановляти демократичні установи своїм способом. Обсервувати, пишуть „Ізвєстія" чи там контролювати вибори якогось народу, означалоб, що Аліянти не мають довіря до сили цього народу правити самим собою та висказувати свобідно свою волю. Таке поведення Аліянтів, пишуть „Ізвєстія" булоб нарушенням демократичних принципів...

Сумніваємось, щоб тим разом вдалось Совєтам отсе нахабство. Думаємо, що це нахабство це добра нагода висвітлити перед світом документально, як виглядають у тих краях совєтські „визволення" і совєтська підготовка до „виборів". Це нагода виясніти свіжі документи свіжих большевицьких звірств і терору.

ВИМИРАЄ ІМІГРАЦІЯ

Як з нагоди покінчення війни з Німеччиною порушено у конгресі справу віднови іміграції до Злучених Держав, то появилися голоси, щоби тепер цілком іміграцію заборонити з цих країв, які перестали існувати, тобто в першу чергу з Німеччини. На це деякі відповіли, що нема до цього причини, бо для території давної Німеччини є назначена квота, отже на підставі цеї постанови можна буде врятувати хоч декого з таких, які засуджені на голодову смерть. Ті, що таке казали, мали на думці в першу чергу переслідуваних жидів.

Коли появилося це питання в конгресі, деякі чинники почали застановлятися над проблемою, що має загальніше значіння, а саме над тим, чи є яка причина побоювання нової іміграції з Европи до Злучених Держав. Обговорюючи це, взято під увагу певні статистичні дати, призбирані асекураційним товариством Метрополітен Лайф. Отсі обрахунки виказують, що при теперішнім урегулюванню іміграції упродовж двох генерацій, тобто між роками 1920-1980, теперішне населення іміґрантів білої раси, яке виносить 41 відсотків цілого населення Злучених Держав, упаде до 1 відсотку. А це означає, що за 40 літ на кожних 100 людей буде лише 1 іміґрант.

Вже тепер можна завважати, що чужородні групи в Америці нагло старіються і відповідно до віку вимирають. Цифри призбирані Метрополітен Лайф Іншоренс Компані виказують, що в роках 1920-1940 чужородня група населення зменшилася на одну шесту, а автохтонне населення Злучених Держав зросло на одну третину. У цифрах представляється ця справа так: Чужородців, отже іміґрантів і їхніх дітей, змаліло до 11,500,000 душ, а число автохтонів, отже „старих" американців зросло до 107,000,000 душ.

У десятиліттю між роками 1930 і 1940 виказує далі статистика, число чужородців кожного року виносило по 7,000 річно. За той час число померших виносило 264,000 голов в самому лише 1940 році. Тому, що молодих іміґрантів прибувало до Америки дуже мало, то число старих іміґрантів пропорціонально збільшалося. Ось так в р. 1920 якраз 15 відсотків чужородців були ще у віці нижче 25 літ, а в 1940 році число таких людей впало до 4 відсотків. Зате число 65 або й старших віком майже подвоїлося, бо в 1920 р. воно виносило 10 відсотків чужородців, а в 1940 воно дійшло до 40 відсотків. В тому самому часі число автохтонів, що мали по 65 або більше літ, зросло із 4 відсотків на 6 відсотків.

З цеї причини, якщо Америка не згодиться вітворити свої границі на свіжу іміграцію, то треба бути приготованим на великий упадок числа молодого покоління чужородців.

Микола Чубатий.

Справа Дарданель та Україна

В офіційній роботі відомий є термін "unfinished business". Так називають справу, яка остаточно не полагоджена, бо нема всіх потрібних дат чи інформацій, щоби справу остаточно покінчити. Таку справу відкладають набік до окремої шуфлядки, як unfinished business.

Такі самі непокінчені бизнеси бувають також в політиці. Там відкладають справу звичайно не тому, що немає дат чи інформацій, щоб цю справу остаточно полагодити; там звичайно тих дат та інформацій забагато. Одна та друга партія досконало розуміє, про що йде; тільки справу відкладають як неполагоджену тому, що вона трудна до полагодження, бо грозить очевидним конфліктом. До того конфлікту в той момент не хотять доводити і тому відкладають її набік як непокінчену справу.

Відкладають також таку трудну справу часто до більше пригожого моменту, бо одна та друга партія мають надію, що противна сторона найдеться в такім прикрім положенні, що буде приневолена піти на уступства та справа буде для неї корисно полагоджена. Обидві сторони немов причаюються, щоб у слушний момент таки перевести справу по своїм бажанням.

В Потсдамі полагодили зглядно небагато справ. Основні постанови були вирішені властиво тільки відносно Німеччини. Одначе мало згадується, про неполагоджені справи, які відложили на пізніше як unfinished business. Такими неполагодженими справами є: справа Дарданелів, справа вицофання совєтських та англійських військ з Ірану та справа італійських кольоній.

Справа Дарданелів має свою історію.

Стара це справа та не від нині старається Росія дістати в свої руки морські проливи Босфору та Дарданель, що лучать Чорне море зі Середземним морем. Ще нім Росія добула Україну та добилася до Чорного моря, а тільки мала в пляні завоювати Україну, вже тоді теж мала в пляні здобувати від Туреччини морські проливи, Дарданелі. Ще в 15. столітті Іван III. Василевич говорив, що обовязком Москви як Третого Риму є застромити наново хрест на копулі Святої Софії в Константинополі. Вже тоді мріяла Москва про добуття Константинополя не так для релігійних інтересів, як політичних.

За кілька століть Константинополь стався столицею Туреччини, історично та етнічно. Край цей колись грецький став турецьким. І саме крізь середину Константинополя пропливають морські бурини, що лучать Чорне море зі Середземним та дають посідачам берегів Чорного моря вихід у широкий світ, право стати мореплавською нацією, суперником Англії та Америки.

З турецького становища віддати комунебудь панування над проливами, значить то саме, що попрощатися з турецькими посілостями в Европі та з посіданням самого таки Істамбулу або Константинополя, в більшости положених на европейськім боці проливів.

Справу Дарданель Росія все мішала зі справою всесловянської пропаґанди Росії на балканських півострові, зі справою опіки Росії над православними та вкінці вже з немаскованою справою російського імперіялізму.

Дістати морські проливи в свої руки стало тимбільше пекучим для Росії, коли за цариці Катерини II. Росія остаточно підбила Україну, дісталася до берегів Чорного моря на широкім просторі. Та позакладала тут морські торговельні пристані Одесу, Миколаїв та другі, як теж морськовоєнну твердиню Севастополь. Від тоді справа Дарданель стала одною з найважніших справ, що її мала Росія у своїй заграничній політиці. Як тільки в Росії зростала филя імперіялістичних завоювань, зараз виринала справа Дарданель.

Корисно полагодити справу Дарданель для Росії старався цар Микола І. Його натиск на Туреччину довів до негайної спільної інтервенції англійсько-французької, відомої під назвою Кримської війни (1854-1855). Кримську війну Росія програла, а цар Микола І. з розпуки мав отроїтися. Теж і тим разом Росія не дістала Дарданелів через спротив Англії та Франції.

Справа Дарданель стала знов актуальною по переможній війні російсько-турецькій 1878. В мирі Сан Стефано поміж Туреччиною та Росією, Туреччина скапітулювала в цій справі, однак мира в Сан Стефано не признали західні держави, вважаючи, що справа морських проливів це не тільки справа турецько-російська, але також справа всіх европейських держав. Берлінська конференція скасувала постанови мира в Сан Стефано і Росія знов до Дарданель не дісталася.

Третий раз старалася Росія дістати Дарданелі в часі Першої Світової війни. Умова лондонська з 1914 мала дати Росії необмежене право покористування морськими проливами. Упадок царської Росії та большевицька революція знов не дали змоги зреалізувати цю стару політичну ціль російської імперії.

Туреччина сторожем Дарданель.

По першій світовій війні міжнародна конференція в Монтре полагодила справу Дарданель в той спосіб, що лишала все те по старому, а сторожем морських проливів зробили Туреччину, яка дістала повне право укріпити оба виходи з Чорного моря на Середземне, то є Босфор та Дарданелі. Всі держави дістали право свобідного переїзду через Дарданелі в часі мира. В часі війни могла Туреччина як невтральна країна Дарданелі навіть замкнути для воюючих сторін, натомісць переїзд морських великих кораблів був зборонений кожній державі.

Річ природна, що постанови в Монтре не давали Росії нічого нового і справа Дарданель мусіла виринути тепер на нова при зрості потуги Совєтів. Совєти старалися її тепер полагодити тільки з Туреччиною, одначе Туреччина звернулася знов о поміч до заінтересованої Англії і спротивилася всякій зміні статуту в Монтре. Совєти змобілізували навіть більші сили в Болгарії, одначе перед конференцією в Потсдамі військо відкликали з над турецької границі в надії, що там тоту справу для себе полагодять корисно так як досі полагоджували всі справи в Европі коштом слабших народів. Сталося інакше, справу Дарданель відложили на пізніше.

Український інтерес в справі морських проливів.

Немає ніякого сумніву, що справа Дарданель важна не тільки для Росії, але також для України. Якби була вільна українська держава, то так само мусілаб справа Дарданель виринути, бо кожна велика держава над Чорним морем мусить прямувати до повної свободи виходу на повне море. Замкнення Дарданель було би так само для самостійної України справою прикрою, що її старалась би Україна так само розвязати в спосіб корисний для себе.

В нинішнім моменті, коли поза фікцією української держави та формально істнуючою тільки формою української держави, на ділі немає української держави, для українців та справа стає байдужною. Відкриття Дарданель для необмеженого покористування Совєтів означилоб скріплення Совєтів на морю, зокрема на Чорнім морю. Тоді життя перенеслоб морські аспірації Совєтів з балтійського моря на Чорне море, а це принеслоб ще більшу русифікацію України, зокрема її Чорноморського берега, й так з досить густою російською кольонізацією.

Друга справа, колиб українська державність, навіть у федерації з Росією, не була фікцією, але дійсністю. В цім випадку, колиб над Чорним морем була українська держава, колиб ще й в додатку Росія чесно полагодила спір з Україною та віддала Україні загарбаний Крим, тоді очевидно добуття пануючого становища Союзу над проливами — Босфор та Дарданель — лежалоб так само в інтересі України. Скріплення морської сили Совєтського Союзу на полудні при дійснім істнуванню держави українського народу, мимоволі робилоб чорноморську фльоту фльотою України, а всі права морські, добуті на полудні, більше правами України ніж Росії.

Та, на жаль, так не є. Старання Росії добути морські проливи означають у нинішній ситуації дальшу русифікацію України, тому і справа Дарданель є тепер для українського народу справою байдужною; вона є виключно справою російського імперіялізму.

ЛЮЇ БРУЧІС не думає, що Злученим Державам удасться втримати тайну атомової бомби. Каже, що забагато людей працювало над нею, щоб можна було затримати тайну. Тому радить думати про те, як охоронити себе перед такою бомбою, якщоб її хтось ужив евентуально проти Злучених Держав.

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з іміґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

65) (Всі права застережені)

Встав, натягнув на спину мішок. Готовий був йти за поліцією, куди вона його провадитиме. Тільки сержант засміявся, витягнув папіроси, закурив самий і простягнув Безхатному:

— Ти курящий? На закури! Ідь собі, куди надумав, ти, видно, порядний хлопець. Ніколи від поліції не втікай!

— Чогоб я мав втікати? Втікають звичайно люди в чому небудь винні!

— Отож! Де твої батьки?

— Я еміґрант з Европи. Щойно третій рік в Канаді.

— Занадто добре говориш, як на еміґранта — висловив сумнів залізничний поліцай. — Певно не хочеш признаватися!

— Не вірите? — Безхатний покопався й витягнув свої документи. Поліція не схотіла навіть на них поглянути. Ще трохи пожартували, аж рушив поїзд. Через години півтори Безхатний блукав вже по Вінніпеґу за кватирою.

XIX.

Пару днів перепочивши, знов надумався Безхатний їхати на захід. Зближалася косовиця. Заходив часто до урядового бюра праці. Там одначе запотребування на робітників не було. Блукаючи вулицями, несподівано зустрівся з Ґреґожем. Йшов по „спортівськи" вбраний, виголений і випудрений, з циґаром в зубах. Дивувався Безхатний: як Ґреґож з нуждаря так швидко запанів? Щеж трьох тижнів не минуло відай, як вони розійшилися в Канорі. Окликнув пана Ґреґожа по назвищу.

— А ти звідки мене знаєш? — видивився на нього той.

— Не пригадуєш хіба нашої поїздки до Свон Рівер з Канори? — пригадався Безхатний ласкавій панській памяти.

— Поїздки? Коли, що ти мелеш? Я тебе ніколи не бачив? Чого пристаєш до людей на вулиці? Ти левно мене приняв за кого іншого?

— Ну, ні, браток! Пізнаю тебе навіть облупленого, серед тисяч людей. Хоч запанів, видно — говорив глузливо. — Слухай, тобі не зле, як бачу, поводиться! Думаю, що віддаш мені довжок!

— Який довжок? — цідив Ґреґож зневажливо. — То ти про тих два доляри ще не забув? Скільки там тобі належиться? От, не сподівався напасти!

— Не два, а щонайменше шість-сім. Мені гроші потрібні!

— Та відчепися! Колись матиму, віддам! А не маєш за що жити, так на „реліф" іди. Чого мене чіпаєшся? — визвірився. — Жебрак усякий клопотатиме на вулиці людей. Чи хочеш, щоб покликав поліцая?

Видивився Безхатний на „спорта", сумно похитав головою. Не сподівався такої підлоти. Адже Ґреґож представником народности, що всьому світови трубить про свою культурність, шляхетські традиції, християнську мораль. А тут за його доброту поліцією погрожує. Сказав лише:

— Бодай же ти, паночку, поки житимеш з „реліфу" не вилазив!

На ті слова Ґреґож образився. Сунувся до Безхатного, та заточився. Цей вмить вдарив панка кулаком межи очі, а другим під груди поправив. Став наготові з кулаками, щоб відбити наступ недруга. Через кілька хвиль обступив їх натовп ротозіїв, охочих на дармове видовище. Під сміхи натовпу грубий тілистий Ґреґож удруге посунув на Безхатного. Розмахнувся кулачищем у добрую величиною, — Безхатний вмить зігнувся, — занесений кулак промайнув у повітрі. Ґреґож трохи не впав. Розлючений замахнувся вдруге. Безхатний вюном звинувся і, під одобрюючі крики юрби, Ґреґож повалився на хідник від удару в живіт. Повільно піднявся, оглянувся, витягнув наперед себе з розтопиреними пальцями руки, намагаючися вхопити молодика за шию. І знов повалився від удару збоку в бік і груди. Вже не вставав, піддався.

На біду знайшлися поблизу поліцаї. Хвилю, заціказлено приглядалися бійці бика з телятком: між Ґреґожем і Безхатним була десь саме така пропорція. Симпатії поліції були також мабуть на боці Безхатного, як і симпатії цілої юрби. Симпатії — симпатіями, а нарушення публичної тишини й спокою потягало за собою кару. Глядачам наказано розходитися, мовляв: „шов іс вер". Обох винуватців потягнули на поліційну стацію, запротоколували, через що сама бійка повстала.

Другого дня відбувся суд. Переступство закону було у тому випадку найменше. Битися ніде не заборонено, — говорилося більше про нарушення покою вулиці. Ґреґож, хоч вже коло двох десятків років жив у Канаді, попрохав перекладача. Безхатний відмовився. Тим здобув собі прихильність нечисленної публики в судовій салі та й самого судді.

Безхатний звязно розповів про причини бійки. Бійки він не починав, а відбивався в самообороні. Що Ґреґож неповоротний і до тій причині набрав — це не його, Безхатного, вина.

Через перекладача заговорив Ґреґож. До довгу він признався, та почав плести нісенітниці. Приплів „кабануф", що то готові винищити всіх поляків у світі, заодно — большевика, ну й волокитство. Перекладач, одної з панком мабуть народности, від себе ще додавав. Запахло поважнішим обвинуваченням. Безхатний мусів оправдуватись.

(Дальше буде).

Від української еміграції в Европі до американсько-українських організацій і українського громадянства в Америці

В Києві після розгрому Української Національної Ради послідували численні арешти і розстріли. Серед жертв: голова міста Києва, проф. Багалій, поетеса Теліга, голова „Вукоспілки" (Все-Українські кооперативні спілки), Перевертун зі сімею, редактор щоденника „Українське Слово" Іван Рогач і його заступник П. Олійник, історик Юрій Яковенко, проф. Михальський, Бургомістер проф. Чеверда з родиною і багато інших. В Дніпропетровську розстріляно багато визначніших людей, що взялися за організацію українського державного життя в тому числі Лещенка. На Волині в місті Кременці розстріляно в лютому 1943 р. в один день 116 осіб, серед них д-ра Рощинського з дружиною, адвоката Черкавськоґо, в Здолбунові бурґомістра інж. Кмету, та інж. архіт. Маслова, в місті Березно 2. 3, 1943 розстріляно всю українську інтеліґенцію, а в Рівному 10. 3, 1943 всіх без винятку політичних вязнів в числі 367 осіб. В томуж Рівному у вересні 1943 розстріляно в один день більше чим 499 осіб, серед них д-р Харитю Кононенко, сотника Байдака і декілька священиків української автокефальної церкви. Крім того в тому місті згинула родина Мартинюків, ред. П. Колесник і протоєрей Малюжинський. В Харкові розстріляно директора банку Недужого з родиною і бурґомістра Горбаня, а перед відступом німців в лютім 1943 С. Д. розстріляло всіх вязнів тюрми, більше 1,000 людей. Те саме було зроблено перед другим відступом в серпні 1943.

Приймаючи методу збірної відповідальности, винищувано масово по всіх містах і селах населення, спалювано і знищувано з літаків цілі села, а молодь виводжено тисячами на роботу. В самій Німеччині в тому часі були увязнені в концентраційних таборах між іншими полковник А. Мельник, Ст. Бандера, Андрієвський і тисячі активних передових українців. Між іншими згинув там син відомого українського поета О. Олеся, д-р О. Кандиба.

Найяскравіше виявилися воля Німеччини до винищення українців у нелюдському обходженню і вигубленню в таборах сотень тисяч военнополонених голодом, розстрілами, пошестями та биттям, мимо цього, що ті полонені переважно українці здавалися в почaтках війни німцям добровільно в надії на новий лад і краще майбутнє батьківщини.

Насильно вивезені на роботу в Німеччину, без одягу, без змоги попрощатися з рідню, молоді українці і українки попадали там в умови полонених. Це все було добре відоме на Україні кожному і створювало там відповідні настрої і оцінку.

Наслідком всього цього створилося посліджене, але неминуче почуття гострої ворожливости до німецьких окупантів. Це виявилося частинно в повному розчаруванні і зневірі, а рівночасно частинно у активніших верств населення, головно найбільш тероризованих областей Волині і Поділля активні спротиви у формі терористичних актів і грізних повстань (Укр. Повстанча Армія — УПА). Через ослаблення і руйнування запілля прискорили ці акти німецьку катастрофу.

IV.

Для вияснення дійсного характеру української еміґрації, вважаємо доцільним подати Вам рівно шляхи і етапи тої групи добровільних українських емігрантів, що найшлися на території Німеччини, бо власне проти неї звертаються в останні часи гіркі і несправедливі обвинувачення, несвідомих дійсности, що вже сама їх присутність на території Німеччини, створює підозріння в союзі і симпатіях до гітлерівського режиму.

Власне такі обвинувачення, фальшиві і далекі від правди, як і несправедливе є поверховне уявлення, що українська добровільна еміграція Східної України осінню 1943 року, подібно як політична — з Західної України, з 1944 р. були спрямовані зразу і здецидовано в Німеччину, мовляв під її захист.

Надії добровільна еміграція з Великої України була з повною свідомістю завдань, спрямована тільки на Західну Україну (східну Галичину) з оправданим переконанням, що там не докотиться советський наступ і що власне на тій землі, належить продовжувати організацію боротьби, за власне, самостійне існування.

Почавши з весни 1944 р. відходить на захід східно українська в парі зі західно українською еміграцією, посуваючися етапами по українських землях і неначе хапаючися судорожно в розпуці рідної землі і відступаючи крок за кроком спиняється від квітня до липня 1944 на останньому клаптикові Лемківщини. Надії завели і тим самим розбилися тверді постанови, не кидати української території і вся українська еміграція мусіла уявити собі жорстоку і безвиглядну дійсність, в повному окруженні німецькою займанщиною.

В останній момент, вже під грюкіт советських гармат вдається тодішньому українському проводови заключити з урядом Словатської держави умови про створення на її території постійного азилю для української політичної еміграції. Еміґрація переходить, на жаль, тільки на короткий побут на словатську територію. Скоро докочується в межі того азилю советська армія, а рівночасно німецька влада опановує всю словатську державу і побіч дуже неудачно орґанізованого там протисоветського бойового фронту, вивозить в першу чергу насильно всю українську політичну еміґрацію через ославлені німецькі переходові табори, та розпорошує її по всій Німеччині. В свойому відношенні до неї, не допускає навіть правного поняття політичної еміграції і вважає всіх тільки робочою силою.

Такими шляхами і етапами, накиненими долею і непорушною конечністю переходить українська добровільна еміграція в тверду німецьку дійсність, якої характер творить окремий розділ справжнього лихоліття.

V.

Сьогодні, себто в травні 1945 р. наше становище в Німеччині можна представити так:

Всі ми розпорошені, живемо невеликими ґрупами (не рахуючи двох більших осередків у Ваймарі і Авсбурґу) по окремих містах і селах без взаїмного звязку, бо залізниці і пошта не діють, а авт не маємо. Нема ніякого організованого представництва наших інтересів. Влада Союзників, як це випливає з її договорів, визнає тільки Советський Союз. На містах вже зявилися червоні командири, які організовують табори для всіх бувших і теперішніх горожан СРСР, що мають повернути до Советів. Провадиться енергійна агітація, що всі без вийнятку народи, які тепер є під владою Советів, повинні там повертатися примусово. Для нас, політичних емігрантів, означає це неминучу смерть.

Ми не знаємо, яке становище до цього займуть представники Алійнтської політичної влади, але є підстави боятися, що будуть заганяти до вищеназваних таборів з допомогою поліції. Серед наших людей панує велика тривога і відчай. Хоч ми будемо від окремих наших груп подавати новій владі Союзників заяви про небажаний поворот до Советського Союзу, то не знаємо, чи це дасть які позитивні наслідки. Тут потрібна енергійна акція всього українського громадянства в Канаді, Англії, Америці, у Франції і Швайцарії на захист і оборону тих сотень тисяч свідомих українців, що можуть стати жертвою страшної несправедливости.

Ми бємо на тривогу — і просимо Вас вжити усіх заходів, щоб поінформувати українську і міжнародню громадську думку про наше становище і про гостру потребу негайної допомоги. Ця допомога потрібна насамперед у формі признання нам, як політичним емігрантам, права азилю. В дальшому допомога може виявитися у здобутті дозволу на виїзд до інших країн, в першу чергу до Канади. Дуже бажаним був би приїзд сюди до Німеччини Українських Парляментарних послів або чужинецьких послів або чужинецьких послів, які хочуть допомогти українській справі, щоб наша проблема набула ширшого розголосу.

Ми повторюємо: треба поспішати з допомогою.

Сподіваючися на Ваше повне зрозуміння, ми заздалегідь вдячні, за всі Ваші зусилля і працю.

Поміщений у цьому листі матеріял, ми просимо Вас використати в Америці і Англії на Ваш розсуд, як Ви це вважатимете за краще, для найбільшого успіху справи.

(Кінець).

ВИСЛІД ПРАЦІ
ДЕЛЕҐАТІВ, УРЯДНИКІВ І ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗУ,
ЩО ВЗЯЛИ УЧАСТЬ У ПЕРЕДКОВЕНЦІЙНІЙ КАМПАНІЇ ЗА ПРИЄДНУВАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ, ЗА ЧАС ВІД 1-го КВІТНЯ ДО 31-го ЛИПНЯ 1945.

Число відділу	Назвища делеґатів	Число приєднаних членів	Число відділу	Назвища делеґатів	Число приєднаних членів
5	Іван Сидор	2	206	І. Кокольський і І. Околіта	6
7	Андрей Капітула	3	207	Микола Рева	1
7	Петро Пухер	1	213	Андрей Бирич	1
21	Теодор Смик	1	213	А. Бирич і А. Маланчук	1
22	Павло Каня	1	218	Михайло Стахура	4
23	Анна Прескович	1	219	Андрей Мудровський	3
24	Микола Щур	2	229	Михайло Дутчак	2
33	Анна Дзюрдзевич	2	230	Іван Павловський	14
39	Віктор Осуховський	2	234	Стефан Могила	2
39	Олекса Шмокалюк	1	238	Григорій Костецький	3
45	Микола Сеник	2	238	Петро Мороз	4
48	Михайло Негребецький	3	242	Василь Найдак	2
53	Павло Шпікула	4	245	Йосиф Квасний	2
55	А. Шандровський	1	246	Григорій Притула	1
57	Григорій Недельський	2	246	Г. Притула і А. Маланчук	2
61	Антін Скубяк	4	248	М. Кобилянський	2
63	Дмитро Турко	1	252	Микола Батюк	3
70	Вол. Кушнір	1	259	Іван Побуцький	2
76	Петро Цап	1	259	Антін Партика	2
78	Михайло Шайняк	1	274	П. Сильчак	2
84	Петро Дудко	1	276	Михайло Фук	3
85	Онуфрей Костюк	6	280	Онуфрей Запоточний	2
86	Павло Саламаха	1	283	Михайло Курей ст.	1
87	Микола Трояновський	1	289	Василь Гусар	1
90	Іван Лупацій	3	291	Василь Гузіль	5
93	П. Бенковський	1	293	Марія Демидчук	4
94	Микола Машталяр	2	293	М. Демидчук і А. Маланчук	1
96	Дмитро Василюк	1	305	Михайло Ґентош	2
98	Іван Чорний	1	316	Іван Майка	2
102	Микола Бусько	1	318	І. Брощак і А. Косців	1
102	Микола Олексик	2	324	Михайло Туркот	3
105	Дмитро Слободян	1	325	Петро Малицький	5
105	Стефан і Дмитро Слободзян	1	330	Микола Паламар	1
105	М. Лопушанський і Д. Слободзян	1	333	Іван Боберський	1
106	Григорій Даньків	1	334	С. Морозович і М. Задерецький	1
117	Тимко Ніновський	3	336	Григорій Кісіль	2
121	Олекса Ґадз	4	338	о. Гр. Пипюк	2
123	Василь Бадан	2	342	Г. Гайдук і І. Маркович	3
127	Павло Володка	2	348	Марія Періг	3
130	Михайло Кравчук	2	351	Іван Борак	2
130	Михайло Коваль	2	361	Іван Галичин	8
137	Михайло Колодруб	1	361	Петро Кучма	7
141	Йосиф Якіма	5	361	Микола Левкович	1
142	Петро Остапчук	7	361	І. Галичин і П. Кучма	4
145	Гнат Ґураль	1	361	І. Галичин і А. Маланчук	1
147	Іван Федорак	2	364	Анна Сполар	2
147	Іван Зазворский	2	364	Стефан Чорний	2
149	Онуфрей Стецьків	2	365	Михайло Руднянин	1
155	Василь Дригинич	1	367	Антоній Бабій	1
155	Михайло Чумер	9	369	Марія Новацька	1
161	Йосиф Литвин	5	371	Ю. Баранюк і О. Паньків	4
163	Іван Потучко	1	372	Юліян Голинський	1
164	Іван Роль	2	374	Е. Чопик і А. Маланчук	2
165	Марія Корнова	2	383	Іван Грудзінський	2
167	Дмитро Медецький	1	385	Олекса Козак	1
170	Т. Наконечний	1	397	О. Штогрин і О. Стасюк	5
175	Василь Бартош	2	405	Іван Леґус	2
176	Петро Бабяк	1	406	Андрей Тарас	3
178	Микола Беднарчук	8	408	Пилип Демкович	2
178	М. Беднарчук і А. Маланчук	10	409	Марія Гришко	2
180	Евгенія Пулк	1	413	Ю. Юревич і В. Загаевич	1
181	Павло Казан	1	414	С. Брезицька і А. Маланчук	2
191	Олекса Заяць	1	441	Степан Боровець	3
192	Матвій Політило	2	442	Мартин Шеска	1
200	Василь Воргуль	2	458	М. Сенюк	2
201	Роман Тенетило	1	464	Микола Севшшин	1
204	Микола Близнак	26	469	Іван Косар	1
204	Т. Скульський	1	473	Осип Чайківський	2
206	Іван Кокольський	2			

Число відділу	Назвища організаторів, що не є делеґатами	Число приєднаних членів	Число відділу	Назвища організаторів, що не є делеґатами	Число приєднаних членів
7	Дмитро Капітула	1	243	Василь Тупиця	1
11	Петро Сціленний	1	246	В. Сподарик і А. Маланчук	1
20	Іван Крупка	1	256	Теодор Новацький	1
23	Іван Біньковський	1	270	М. Косоноцький і М. Пігура	1
40	М. Вітковська і М. Навроцька	1	279	Никола Оленчук	1
45	В. Стриковський	1	300	Франко Кавчак	4
53	Михайло Усик	1	318	Іван Брощак	1
62	Ірина Черкас	1	319	Іван Велгош	1
66	Василь Личко	1	324	Дмитро Слободзян	2
67	Іван Пиріг	1	341	Олекса Червак	4
83	Симеон Чорномаз	1	341	М. Гладиш	3
91	Василь Рудавський	1	341	Павло Дуда	1
91	Степан Халупа	1	355	Петро Занько	3
94	Вол. Крушельницький	3	361	Мартин Малетич	1
102	Дмитро Шмаґала	2	361	Вол. Павлів	3
120	Іван Монастирський	1	361	Яків Воробець	1
122	Кароль Сідзінський	1	362	Н. Васюка	1
122	Е. Давидчук	1	372	Йосиф Ярема	1
144	Михайло Федиський	3	373	Анна Громоцька	2
145	Пилип Назарук	1	374	А. Гарматюк і А. Маланчук	4
151	Анна Пипюк	1	375	Олександер Яремко	1
154	Олекса Фриицко	1	379	Анна Деметро	1
163	Дмитро Стриковський	1	383	Йосиф Муц	1
164	Петро Ґелетій	2	390	Іван Бутрин	3
166	Дмитро Штоґрин	7	395	Іван Яцишин	1
170	Осип Логин	1	403	Іван Піш	1
171	Настя Левуш	1	427	Пилип Цибуляк	3
178	Павло Хомяк і А. Маланчук	2	428	Яків Трембач	2
180	Ґеновефа Зепко	1	433	К. Шинкар	3
186	Юлія Баволяк	1	441	Михайло Лисий	4
191	Гр. Джинджиристий	1	454	Стелла Фурман	1
208	Яків Стадніp	2	456	В. Воркевич	1
217	Андрій Іванів	1	461	Юрій Демедюк	2
226	Анна Сорохтей	3	478	В. Годованський	1
238	М. Давискиба	5	478	П. Петрушинський	2
239	Вол. Ґалан	3			

Заввага: З деякими членськими аплікаціями не були прислані орґанізаторські карточки й такі аплікації не є зачислені в повищому списі. Щоб ці аплікації можна було зачислити в наступному списі, який буде проголошений у відповідному часі ще перед конвенцією, дані делеґати чи урядники повинні прислати належні карточки.

Головна Канцелярія У. Н. Союзу.

Вояки починають вертати домів

(Лондон, Англія).

Мої перші відвідини в клюбі Союзу Українсько - Канадійських Вояків за морем (СУКВ) після закінчення війни в Европі було 2. і 3. червня. Наш зїзд на українській Великдень і проголошення перемоги були незвичайно радісно приняті, тим більше, що ці дві події мали місце майже в той сам час. Ці дні мали для нас більше значіння як звичайна стріча для вояків, які пару років не мали нагоди зустрітись. Настрій в домівці був незвичайно піднесений. Це був дійсно великий день для нас, які у повороті до дому, повернули в останнє до своєї домівки. Між нами були вояки, які бились в Дієп в Італії, в Африці та в Европі від початку наїзду. Були також хлопці, які стало бомбардували ворожі території.

Тут ми мали нагоду чути багато цікавих оповідань наших вояків, які своєю відвагою й жертвами записалися в історії летунства. Ці вояки в коротком часі будуть вже дома, між своїми рідними, які повинні бути горді з них.

В суботу прибуло багато свіжих вояків так, що забрали все місце до спання. Здавалося, що не стане місця, а тимчасом помістилися всі. Вечір пройшов на розмові та співі, після того чай, який приготовили наші гостинні і працьовиті дівчата. Кава й інші ласощі з Канади були смачні як ніколи.

В неділю рано всі були на Сл. Божій й дуже гарно співали. По обіді відбулися спільні наради, на яких обговорювано повоенні завдання СУКВ, канадійські федеральні вибори та інше. Після цього о. Симчич і около 30 вояків відвідали канадійський військовий цвинтар в Бруквуд, де відправлено панахиду за померших вояків. На многих гробах зложено вінки. Погода була дуже гарна й ми довгий час будемо памятати той день.

Під вечір деякі вояки почали розїзджатись по своїх відділах, ті що були на відпустці остали наніч, інші прибували так, що домівка була завше повна. Для нас в домівці це вже щасливі дні. Нам багато приємніше відпроваджувати хлопців до дому, ніж, як колись ми випроваджали й прощали їх на фронт.

Іван Юзик,
редактор СУКВ.
(Через Канцелярію КУК).

В ГОСТЯХ! — Президент Гері Труман здоровить ген. Шарля де Ґоля, тимчасового президента французької републики.

Союз Українських Канадійських Вояків (СУКВ)

(ДЕННИК).

Відписала Олена Козіцька.

1. квітня. — Це дуже гарна неділя. Великодня неділя — дуже можливо, що ми вже незадовго будемо в дома. Врaнці, почали тзвонити дзвони і дзвонили довший час, скликали людей до молитви. Служба Божа була поживою для душі. Після цього ми мали великий обід, а по обіді всі порозходилися та над вечером знова всі прийшли на вечеру. Після вечері прийшла черга на капітана Савіцького мити начиння.

І. Никифорук,
Редфілд, Саск.

2. квітня. — Це вже мій третій раз в клюбі і тому я негоден це назвати моїми першими почуваннями. Однак можу сказати, що це місце, де ми можемо стрінутися з старими знакомими і познайомитись з новими товаришами.

І. Деґтюх, Саскатун, Саск.

Сьогодня рано почався день гарним соняшком, яке світючи збудило мене зі сну. Встали ми разом з капітаном Чепесюком та багато дещо говорили про свої переживання. По обіді майже всі хлопці порозходились. Тепер дуже тихо. Добраніч.

Капітан М. Ф. Савіцький.

3. квітня. — Вже довший час минув, як я тут був. — Цілий рік! Дуже приємно було мені знова побачити тих всіх, які так багато праці покладають, щоб удержувати цей клюб. Я думав, що тому, що багато хлопців поїде на континент, клюб трохи завмре. Та сталося навпаки — прибувають нові і хата тепер заповнена більш чим давніше. Туг перший раз познакомився з В. Керелюком. Дуже приємно мені його знати.

Е. Плавюк, Едмонтон, Алта.

(Дальше буде).

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 26. серпня 1945 року помер у 61. році життя

ТЕОДОР БУРДА,

довголітний член Бр. св. Івана Хрестителя, від. 76 У. Н. Союзу г Нюарку, Н. Дж.

Покійний походив зо села Войткова, повіт Добромиль, Галичина. Полишив у смутку жінку Марію і пятеро дітей.

Похорон відбудеться в середу рано, 29. серпня 1945, зо заведення Мирона Литвина, 801 Springfield Ave., cor. Harrison Pl., Irvington, N. J., і української кат. церкви св. Івана Хрестителя при Мортон ул., Нюарк, Н. Дж. Просимо членів взяти участь у похороні. — В. Й. П.!

В. Салабун, секр.

ПРОТОКОЛ

З НАДЗВИЧАЙНОГО ЗАСІДАННЯ

головного уряду Українського Народного Союзу, що відбулось в днях від 23-го до 26-го липня 1945 року в домі У. Н. Союзу під ч. 81-83 Ґренд Стріт ,Джерзі Сиclient, Н. Дж.

Надзвичайне засідання головного уряду У. Н. Союзу почалось в понеділок, 23. липня, і наради тривали чотири дні.

Нарадами проводили по черзі головний предсідник, заступник і заступниця головного предсідника. На засідання прибули та брали участь в нарадах отсі головні урядники: Микола Мурашко, Григорій Герман, Марія Малевич, Дмитро Ґаличин, Роман Слободян, Дмитро Капітула, д-р Володимир Ґалан, д-р Амброзій Т. Кібзей, Роман Смук, Степан Куропась, Павло Дуда, Степан Слободян, Тарас Шпікула, Володимир Дідик, Ґеновефа Зепко, Микола Давискиба, Евген Ляхович, Дмитро Шмаґала й Юлія Баволяк. Не були присутні на нарадах Іван Романишин і Антін Шумейко, які служать при війську.

Головний предсідник відкрив наради такими словами:

Шановні Головні Урядниці й Урядники.

Цього року ми зібралися на це надзвичайне засідання тому, що XXI звичайна конвенція У. Н. Союзу, яка мала відбутися в травні, відложена федеральним урядом так само як усі інші конвенції в Америці і відбудеться аж тоді, коли будуть усунені обмеження, що їх поробив Головний Офіс Воєнної Мобілізації в ціли облегчення транспортації та збільшення воєнної продукції потрібної для наших збройних сил.

У тих збройних силах Америки й Канади служить і понад 5 тисяч молодих членів У. Н. Союзу. 125 з них доказали свою відданість Америці й Канаді найбільшою жертвою — своїм життям. Усі вони, як гідні нащадки українського народу, заслужили собі на вічну пошану також американського й канадійського народу. Склонім сьогодні наші голови перед ними всіми і пошануймо їх, та всіх померших членів, повстанням з місць. (Тут головні урядники повстали на хвилину з місць).

На цьому надзвичайному засіданні, крім звідомлень з нашої річної діяльности, провірення господарки і стану організації, ми обговоримо такі організаційні справи, які вимагають нашої спільної розваги і рішень.

Витаю вас усіх і відкриваю засідання з такою програмою наших нарад:

1. Звіти головних урядників.
2. Дискусії над звітами.
3. Внесення і ухвали.

Згадану програму принято одноголосно на внесення М. Давискиби, поперте Д. Шмаґалою.

Першим з черги був звіт головного предсідника.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО ПРЕДСІДНИКА, М. МУРАШКА,

за час від 1. січня до 31. грудня 1944 року.

Сповняючи статутові обовязки, ухвали та директиви головного уряду, екзекутивний комітет робив у минулому році для розвою і зросту Українського Народного Союзу та воєнних зусиль на домашньому фронті таку корисну і потрібну роботу, яка гідно вказувалаб ідейність і посвяту всіх піонірів і робітників У. Н. Союзу в 50-ті роковини його існування.

Вислід нашої спільної роботи — це збільшення загального числа членів, орґанізаційного майна і помочі воєнним зусиллям. Саме цей вислід останеться найкращою памяткою для У. Н. Союзу і всіх його членів.

Ставши на порозі другого пів століття У. Н. Союзу ми, в ювилейній відозві, просили урядників, члениць і членів усіх відділів, щоби вони зприводу 50-тих роковин У. Н. Союзу, приєднали таке число нових членів, яке їм в ювилейному році призначено. Обчислення виказує, що 20% усіх відділів приєднали більше число нових членів як їм призначено. 6% усіх відділів приєднали якраз призначене їм число. 47% усіх відділів приєднали менше число як їм призначено.

Це вказує, що лиш менша частина відділів сповнили призначене їм завдання. Цим вони доказали, як можна і треба працювати для збільшення рядів Союзових членів. Усім їм належиться за це дійсне признання і подяка.

27% тих відділів, котрі в 1944 році не приєднали ані по одному членові, повинні ще до наступної конвенції призначене їм число членів приєднати і таким чином доказати, що і вони своє орґанізаційне завдання сповнили.

Загальний приріст у числі повнолітних членів і дітей виносив в 1944 р. 2,392.

В асекураційному бизнесі, як і в усякім іншім бизнесі, дуже важним є це, щоби бизнес приносив якнайбільший дохід. Касовий звіт за 1944 рік виказує, що до каси У. Н. Союзу, обидвох департаментів, прийшло $1,377,219.36, а видано в тім самім році $820,325.89. Отже в різниці цих двох сум є і потрібний Союзовий дохід.

Інвестуючи орґанізаційне майно в різні цінні бонди, означені статутом У. Н. Союзу, ми на основі довголітного досвіду старанно провірюємо забезпеку бондів, їхню вартість, давнішу й теперішну, щоби хоч вчасти передбачити, яку вартість вони представлятимуть в будучности. Очевидно, що це річ незмірно трудна. Заставляє вона нас добре обзнайомитися з багатьома такими чинниками, які вказують чого саме найбільше треба управі орґанізації стереґтися в часі різних ознак, що попереджують зміни економічних обставин, чи хитання бондових цін на біржі. В минулому році таких ознак було не багато. Які вони будуть у будучности — важко тепер це передбачити.

В 1944 році куплено різних бондів за $1,738,081.83, а продано за $508,994.58. За продані бонди заплачено при їх купні $492,280.00. Різниця між одержаною й заплаченою сумою є $16,714.58 — це чистий зарібок, що остався для У. Н. Союзу.

В цьому самому році інвестиції у бондах побільшено на $1,243,536.88. У морґеджах зменшено на $55,524.33. У власних реальностях інвестиції зменшено, через продаж 15-ти реальностей, на $225,533.70. У позичках членів зменшено на $30,285.58. Згадуючи про позички членів, я й цим разом прошу тих членів, котрі своїх позичок ще й досі не сплатили, щоби їх сплатили якнайскорше, бо це є у їхнім власнім інтересі.

Загальний приріст майна У. Н. Союзу, в усіх фондах, виносив у 1944 році $557,872.43. Це є найбільший приріст майна в одному році відколи У. Н. Союз існує. Отже збільшення загального числа членів, старших і дітей, на $2,392 і майна на $557,872.43 є найкращим доказом того, що У. Н. Союз робить добрий поступ.

Пятьдесятьлітні роковини Українського Народного Союзу відсвяткували його відділи й члени так гідно і врочисто як лиш у воєнний час було можливим це зробити. Орґанізаційною працею додали ми багато нових, цікавих і повчаючих сторінок до Союзової історії — такої історії, яка вказуватиме, що 50-ліття У. Н. Союзу відсвяткували ми не тільки ювилейними святами, але і культурно-освітною працею.

320 нових сторінок минулої і сучасної Союзової історії в Альманаху, що його видав У. Н. Союз у 50-ліття свойого існування, є найкращою запорукою того, що не піде вона в забуття, а полишиться для відома й науки нам самим та будучим поколінням.

Книжка в анґлійській мові Українська Література, яку У. Н. Союз також видав у ювилейному році, поможе американцям і нашій родженій тут молоді пізнавати невідомі їм передтим духові скарби українського народу.

Багато Університетів, Каледжів, Публичних Бібліотек та визначних професорів і людей, з Америки й Канади, які набули вже книжку Українська Література, висловили У. Н. Союзові признання за цю книжку.

Отже не вдоволяймося тільки згадуванням про ці книжки, що їх У. Н. Союз досі видав. Купім їх, прочитаймо й усвідомім собі добре все те, що в тих книжках написано. Всі подбаймо про те, щоби ці книжки якнайскорше закупити для себе самих, своїх дітей та американських і українських бібліотек.

Справу захисту для старців ми вже обговорювали на попередних річних засіданнях. Обговорювали ми також і пропозицію У. Н. Союзу предложену зарядові українських католицьких Сестер Служебниць у Філядельфії. В серпні 1944 року ми одержали письмо, яке прислав нам д-р В. Ґалан, в якому сказано, що заряд Сестер Служебниць годиться на такі точки нашої пропозиції:

1. Посілість куплена У. Н. Союзом, за призбирані на цю ціль фонд, буде передана Чинові Сестер Служебниць через „Дід оф Трост з назвою „Приют У. Н. Союзу, Інк.".

2. Усі члени У. Н. Союзу матимуть першенство в принятю до приюту;

3. Приняті члени будуть повинуватися всім правилам приюту, встановленими Чином Сестер Служебниць;

4. Для зміни цілей приюту, або продажі посілости, треба обопільної згоди Головного Уряду У. Н. Союзу та Чину Сестер Служебниць;

5. На випадок перенесення Чину Сестер Служебниць зі Злучених Держав, посілість-приют переходить назад на власність У. Н. Союзу, або за згодою У. Н. Союзу на таку орґанізацію, яка буде продовжувати працю приюту на цих самих умовах.

Супроти того, що пропозиція вимагає купна і передачі посілости через „Дід оф Трост" та зогляду на інші важні вимоги, екзекутивний комітет рішив відложити цю справу до конвенції, яка відповідною ухвалою доручилаб нововибраному головному урядові ввести згадані точки в життя на таких законних умовах і застереженнях, які забезпечувалиб обидвом установам можливість успішної співпраці в такій важній і потрібній гуманітарній цілі.

(Дальше буде).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

А. Т., Сиракюз, Н. Й. — Вашого листа, що Ви його одержали від сина, що є в американській армії в Німеччині, ми дістали. Питаєте, що належиться за оголошення за пошукування за краянами, як Вас про це просять Ваші краяни, біженці в Німеччині, що, як пишуть, воліють загинути під американською владою, як жити під совєтською. На Ваш запит відповідаємо так, що як з Европи пише хтось до рідні чи своїх близьких знайомих, і та рідня чи знайомі теж оголошують свою адресу, то лишаємо їхній добрій волі справу довомоги „Свободі" покривати кошти складання і друку тих оголошень. Як відомо, так є, що „Свобода" завжди в тяжкім фінансовім положенню, бо ціна на ґазету є та сама, що була тому 25 років і така низька, що муситься доплачувати до кожної передплати. Та доплата особливо збільшилася у воєнні часи, бо все подорожіло. Ось тому так дуже треба нашим свідомим людям памятати і за те, щоби піддержувати „Свободу" фінансово.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

ШУКАЮТЬ ОСІБ

ПОШУКУВАННЯ

СТЕФАНІЯ ДАНИЛИШИН, з дому Микитинів, зі Строня, Галичина, пошукує **МИХАЇЛА ФЕДОРИШИНА,** з Угольни, повіт Стрий, має жити в Ню Йорку, — і — **ТЕКЛІ ХОМКА** та **ГРИНЬКА МИКИТИН,** з Угольни, повіт Стрий. Хто про них знає, або вони самі, хай зголоситься, або напише до:

P. DMYTRYCHA
22 RUTGERS AVE.
JERSEY CITY 5, N. J.

Кваліфікований дяко-вчитель і діріґент хору церковного і світського, співає тенором, з 15-літньою практикою в старім краю і Канаді, пошукує посади. Платня після угоди.

Зголошення слати до:
"DIAKO-UCZYTEL Z KANADY"
c/o Svoboda
83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

НИКОЛА БАКАЛА пошукує **ІВАНА ДУБАСА І РОЗАЛІЮ ДУБАС** з роду Юрків. Хто знав би їх адресу, або вони самі, хай напише на подану тут адресу:

NICK BAKALA
286 Alfred Ave., Winnipeg, Man.
Canada

МАРІЯ ДАЦЬКІВ пошукує мужових брата і сестри **ПАВЛА І МАРІЇ ДАЦЬКІВ,** які виїхали до Америки в 1911 році. Мій муж згинув на Сибірі, а мені Бог допоміг вирватись з цього пекла до Мексика. Адреса:

MARIA DACKIW
Colonia Santa Rosa, Leon G. I. O.
Mexico

1) **СОФІЯ ТИМЦЮРАК** пошукує **ОСИПА КОЧАНА** і його жінку Анастазію з дому Сімків. Малиб перебувати в Joliet, Illinois.

2) **МАРІЯ ПОПЕЛЬ** пошукує **ВАЛЕРІЮ МАЛИНЯК** з дому Калинська, перебувала в Філядельфії. Писати на адресу: Mission Ukrainienne Catholique, 186 Rd. Saint Germain, Paris 6.

3) **МАРІЯ ОЛЕКСОВИЧ** пошукує свого мужа **ДМИТРА ОЛЕКСОВИЧА,** походить зо села Стежниці, пошта Балигород, повіт Лісько. Перебував у Albany, N. Y. Писати на адресу:

MARIA OLEKSOWYCZ
Colmar, 22 rue dela Bleich
Haut-Rhin, France.

ПОШУКУЮТЬ

Володимир Сиваник, з села Маркова, Галичина, роджений в Джерзі Ситі, Н. Дж., а тепер у Німеччині під американською окупацією пошукує своєї сестри, що має бути в Ню Йорку і вуйка, що має перебувати в: Vaux Hall, New Jersey. Писати в цій справі на таку адресу: Анна Танасишин, 230 Mosely Drive, Syracuse, N. Y.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

ТАРЗАН, ч. 1235. Стріл вдаряє.ки.

Власне, як д-р Брекевз кинув отруйну стрілку, Десія, котра уважно за цим стежила, кинулася до кімнати.

В її простому умі була тільки одна думка: захоронити прекрасноо чужинця.

Вона кинулася на дорогу смертельної стрілки. Стрілка вдарила її.

„Десіо, моя дочко!" крикнув д-р Брекевз. „Моя одиначко улюблена! І тепер вона гине з моєї руки!"